

A Transformation in Analytical Thematic Indexing: The Application of In-Text Relationship Evaluation of Indexes and the Role of Artificial Intelligence Seyyed Mahdi Majidi Nezami

Seyyed Mehdi Majidi Nezami¹

Received: 2024/07/19 • Revised: 2024/08/15 • Accepted: 2024/08/17 • Published online: 2025/02/17

Abstract

This study examines and presents an innovative approach to analytical thematic indexing in the field of Islamic studies and humanities. The study focuses particularly on in-text relationship evaluation between the indexes of a work, using advanced AI technologies. Given the extensive volume and complexity of Islamic texts, the development of an efficient system for managing information in this area is necessary. Using an analytical-experimental method, this research examines the practical experiences of indexers, feedback from the information retrieval process, and the latest capabilities of AI. The primary objective of the study is to enhance the information management system in Islamic studies and humanities by designing a new indexing model, establishing connections between the indexes within a work, and improving categorization and retrieval methods using AI tools. The findings indicate the feasibility of creating a comprehensive and efficient indexing system for Islamic studies and humanities. By

---

1. Assistant Professor, Department of Information and Documents Organization, Research Center for Islamic Information and Documents Management, Islamic Sciences and Culture Academy, Qom, Iran. m.majidi@isca.ac.ir.

---

* Majidi Nezami, M. (2024). A Transformation in Analytical Thematic Indexing: The Application of In-Text Relationship Evaluation of Indexes and the Role of Artificial Intelligence. *Journal of Studies of Quranic Sciences*, 5(10), pp.7-44. <https://doi.org/10.22081/jikm.2025.69770.1100>

integrating human knowledge and AI. this system can improve text comprehension, fill research gaps, and facilitate interdisciplinary studies.

Keywords

Analytical thematic indexing, Islamic studies and humanities, information management, information retrieval, in-text relationship evaluation of indexes, artificial intelligence.

التطور في الفهرسة التحليلية للموضوعات: تطبيق قياس الترابط النصي في الفهارس ودور الذكاء الاصطناعي فيها

السيد مهدي مجيدي نظامي^١

تاريخ الإستملا: ٢٠٢٤/٠٧/١٩ • تاريخ التعديل: ٢٠٢٤/٠٨/١٥ • تاريخ القبول: ٢٠٢٤/٠٨/١٧ • تاريخ الإصدار:

٢٠٢٥/٠٢/١٧

الملخص

تم في هذه الدراسة تقديم ونقد منهجية مبتكرة في الفهرسة التحليلية الموضوعية في مجال العلوم الإنسانية الإسلامية. تركزت هذه الدراسة بشكل خاص على قياس الترابط النصي بين فهارس العمل، باستخدام تقنيات الذكاء الاصطناعي المتقدمة. ونظراً للحجم الهائل والتعقيد الذي تسم به النصوص الإسلامية، فإن وجود نظام فعال لإدارة المعلومات في هذا المجال أمر ضروري. تدرس هذه الدراسة القدرات الجديدة للذكاء الاصطناعي باستخدام أسلوب تحليلي تجريبي، وتجارب عملية للمفهرسين، وردود الفعل من عملية استرجاع المعلومات. الهدف الرئيسي لهذا البحث هو تحسين نظام إدارة معلومات العلوم الإنسانية الإسلامية من خلال تصميم نموذج جديد للفهرسة، وإنشاء الترابط النصي بين فهارس العمل، وتحسين أساليب التصنيف واسترجاع المعلومات باستخدام أدوات الذكاء الاصطناعي. وتشير النتائج إلى إمكانية إنشاء نظام شامل

١. أستاذ مساعد، قسم تنظيم المعلومات والوثائق، معهد إدارة المعلومات والوثائق الإسلامية، المعهد العالي للعلوم والثقافة الإسلامية، قم، إيران.
m.majidi@isca.ac.ir

* مجيدي نظامي، السيد مهدي. (٢٠٢٤م). التطور في الفهرسة التحليلية للموضوعات؛ تطبيق قياس الترابط النصي في الفهارس ودور الذكاء الاصطناعي فيها، الفصلية العلمية - الترويجية لدراسات علوم القرآن، ٥ (١٠)، صص ٧-٤٤.

<https://Doi.org/10.22081/jikm.2025.69770.1100>

وفعال للفهرسة في مجال العلوم الإنسانية الإسلامية، يمكنه من خلال الجمع بين المعرفة البشرية والذكاء الاصطناعي، أن يساعد في تحسين فهم النصوص، وسد فجوات البحث، وتسهيل الدراسات متعددة التخصصات.

الكلمات الرئيسية

الفهرسة التحليلية الموضوعية، العلوم الإنسانية الإسلامية، إدارة المعلومات، استرجاع المعلومات، الترابط النصي للفهارس، الذكاء الاصطناعي.

تحول در نمایه‌سازی تحلیلی موضوعی؛ کاربرد ارتباط‌سنجی درون‌متنی نمایه‌ها و نقش هوش مصنوعی در آن

سیدمهدی معجیدی نظامی^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۲۹ • تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۵/۲۵ • تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۷ • تاریخ آنلاین: ۱۴۰۳/۱۱/۲۹

چکیده

این پژوهش به بررسی و عرضه رویکردی نوآورانه در نمایه‌سازی تحلیلی موضوعی در حوزه علوم انسانی-اسلامی می‌پردازد. تمرکز ویژه این مطالعه بر ارتباط‌سنجی درون‌متنی میان‌نمایه‌های یک اثر با بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته هوش مصنوعی است. با توجه به حجم گسترده و پیچیدگی متون اسلامی، وجود سیستمی کارآمد برای مدیریت اطلاعات در این حوزه ضروری است. این مطالعه با استفاده از روش تحلیلی-تجربی، تجربیات عملی نمایه‌سازان، بازخوردهای حاصل از فرآیند بازیابی اطلاعات، و قابلیت‌های نوین هوش مصنوعی را مورد بررسی قرار می‌دهد. هدف اصلی این پژوهش، ارتقای سیستم مدیریت اطلاعات علوم انسانی-اسلامی از راه طراحی الگویی جدید برای نمایه‌سازی، ایجاد ارتباط میان‌نمایه‌ها در یک اثر، و بهبود روش‌های دسته‌بندی و بازیابی اطلاعات با استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی است. نتایج حاصل نشان‌دهنده امکان ایجاد سیستمی جامع و کارآمد برای نمایه‌سازی در حوزه علوم انسانی-اسلامی است که با تلفیق دانش انسانی و هوش

۱. استادیار، گروه سازماندهی اطلاعات و مدارک، پژوهشکده مدیریت اطلاعات و مدارک اسلامی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، قم، ایران.
m.majidi@isca.ac.ir

* معجیدی نظامی، سیدمهدی. (۱۴۰۲). تحول در نمایه‌سازی تحلیلی موضوعی؛ کاربرد ارتباط‌سنجی درون‌متنی نمایه‌ها و نقش هوش مصنوعی در آن. فصلنامه علمی - ترویجی مطالعات علوم قرآن، ۵(۱۰)، صص ۷-۴۴.

<https://Doi.org/10.22081/jikm.2025.69770.1100>

مصنوعی می‌تواند به بهبود فهم متون، تکمیل خلاءهای پژوهشی و تسهیل مطالعات میان‌رشته‌ای کمک کند.

کلیدواژه‌ها

نمایه‌سازی تحلیلی موضوعی، علوم انسانی-اسلامی، مدیریت اطلاعات، بازیابی اطلاعات، ارتباط‌سنجی درون‌متنی نمایه‌ها، هوش مصنوعی.

مقدمه

در عصر حاضر، با توجه به حجم عظیم اطلاعات در حوزه انسانی-اسلامی و پیچیدگی روزافزون مباحث مرتبط، نیاز به یک سیستم کارآمد مدیریت اطلاعات، بیش از پیش احساس می‌شود. نمایه‌سازی، به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی این مدیریت، نقشی حیاتی در سازماندهی و بازیابی اطلاعات ایفا می‌کند.

پژوهشکده مدیریت اطلاعات و مدارک اسلامی از روش ابداعی نمایه‌سازی تحلیلی-موضوعی استفاده می‌کند. این روش، که براساس اصطلاح‌نامه‌های تولیدشده در پژوهشکده انجام می‌شود (پایگاه مدیریت اطلاعات، ۱۴۰۳)، با تمرکز بر مفاهیم و موضوعات اصلی متن به‌جای واژه‌های صرف، دو ویژگی منحصر به فرد را عرضه می‌کند:

۱. رویکرد موضوع‌محور: به‌جای تکیه بر واژه‌های منفرد، بر مفاهیم و موضوعات اصلی متن تمرکز می‌کند.

۲. ساختار ترکیبی و منسجم: با ترکیب اصطلاحات، واژه‌های کلیدی، حروف و ادوات ارتباطی، نمایه‌ای عبارتی و چکیده‌وار (چکیده‌نما) ایجاد می‌کند. در این روش، به‌جای استفاده از یک اصطلاح واحد، از ترکیبی هدفمند از اصطلاحات در قالبی منسجم و با رعایت ترتیب منطقی و دستوری استفاده می‌شود. دو اصل کلیدی در ساخت این نمایه‌ها عبارتند از:

الف) حفظ ساختار نحوی: چینش اصطلاحات به گونه‌ای که معنای دقیق و شفاف را منتقل کند.

ب) استفاده از حروف ربط و اضافه: برای ایجاد پیوند معنایی بین اصطلاحات و ساخت عباراتی روان و قابل فهم (واردی، ۱۴۰۲، صص ۹۷-۹۹).

این روش نمایه‌سازی، ضمن حفظ دقت و جامعیت، امکان بازیابی موثرتر اطلاعات را فراهم می‌آورد و به کاربران اجازه می‌دهد تا با درکی عمیق‌تر از محتوا، به جستجوی منابع بپردازند.

در بحث ارتباط‌سنجی میان نماها، دو رویکرد اصلی قابل تصور است:

۱. ارتباط‌سنجی درون‌متنی: که به بررسی ارتباطات میان نماهای یک اثر (مانند یک کتاب یا مقاله) می‌پردازد.
۲. ارتباط‌سنجی بین‌متنی: که ارتباطات میان نماهای آثار گوناگون را مورد بررسی قرار می‌دهد.

این پژوهش، بر ارتباط‌سنجی درون‌متنی تمرکز دارد. ارتباط‌سنجی بین‌متنی، موضوع دیگری است که به دلیل پیچیدگی و گستردگی آن، اقتضات دیگری دارد و می‌تواند موضوعی برای پژوهش‌های دیگر باشد.

سؤال اصلی پژوهش این است که چگونه می‌توان سیستم مدیریت اطلاعات در علوم انسانی - اسلامی را با تمرکز بر نمایه‌سازی تحلیلی - موضوعی و ارتباط‌سنجی درون‌متنی ارتقا داد تا پاسخگوی نیازهای پژوهشگران، دانشجویان و علاقه‌مندان به این حوزه باشد. این رویکرد نوین می‌تواند به درک بهتر ساختار مفهومی آثار در حوزه علوم انسانی - اسلامی و بهبود قابل توجه در بازیابی و استفاده از این منابع منجر شود.

در فرایند این پژوهش برای ارتباط‌سنجی میان نمایه‌ها، از ابزارهای هوش مصنوعی پیشرفته مانند ChatGPT-4 (OpenAI 2024)، Claude Pro 3.5 Sonnet (Anthropic و 2024)، استفاده شده است.

این پژوهش از رویکردی تحلیلی-تجربی بهره می‌گیرد که مبتنی بر تجارب عملی نمایه‌سازان و بازخوردهای کاربران است. جامعه مورد مطالعه شامل متون علوم اسلامی، نمایه‌سازی شده در پژوهشکده مدیریت اطلاعات و مدارک اسلامی است.

روش‌های گردآوری و تحلیل داده‌ها عبارتند از:

۱. تحلیل تجربیات عملی نمایه‌سازان در حوزه نمایه‌سازی تحلیلی - موضوعی؛
۲. تحلیل محتوای نمایه‌ها و مقایسه آنها با متون اصلی؛
۳. استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی برای تحلیل و پردازش داده‌ها.

مراحل اجرای پژوهش

۱. ارزیابی جامع سیستم فعلی نمایه‌سازی؛
۲. شناسایی نقاط قوت و ضعف روش موجود؛
۳. طراحی الگوی بهبود یافته نمایه‌سازی تحلیلی - موضوعی با تمرکز بر ارتباط‌سنجی درون‌متنی؛

۴. تدوین دستورالعمل‌های جدید برای نمایه‌سازان؛
  ۵. پیاده‌سازی آزمایشی الگوی جدید بر روی بخشی از متون؛
  ۶. ارزیابی نتایج و اصلاح الگو بر اساس بازخوردها؛
  ۷. تدوین نهایی روش نمایه‌سازی تحلیلی - موضوعی بهبود یافته.
- برای تحلیل داده‌ها، از روش‌های کیفی مانند تحلیل محتوا و تحلیل مضمون استفاده شده است؛ همچنین برای پردازش حجم زیاد داده‌ها و شناسایی الگوهای پنهان، از الگوریتم‌های یادگیری ماشین و پردازش زبان طبیعی بهره گرفته شده است.
- این رویکرد پژوهشی، با تکیه بر تجربیات عملی و بازخوردگیری مستقیم از فرآیند نمایه‌سازی و ارزیابی، امکان عرضه راهکارهای کاربردی و موثر را فراهم می‌آورد؛ همچنین با تمرکز بر ارتباط‌سنجی درون‌متنی، این پژوهش زمینه را برای مطالعات آتی در زمینه ارتباط‌سنجی بین‌متنی فراهم می‌کند.

تعاریف واژه‌ها و اصطلاحات کلیدی

۱- نمایه‌سازی تحلیلی - موضوعی

نمایه‌سازی^۱ فرآیندی است در مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی که به تحلیل محتوای اسناد و تبدیل آن به واژه‌های کلیدی می‌پردازد. هدف از این کار، ایجاد راهنمایی برای دسترسی سریع و آسان به اطلاعات است. نمایه، فهرستی مرتب - به‌طور معمول الفبایی - از موضوعات و مطالب مهم یک سند است که کاربر را به محل دقیق اطلاعات هدایت

---

1. Indexing

می‌کند. این فرآیند شامل تحلیل محتوا، شناسایی مفاهیم کلیدی، و تخصیص اصطلاحات مناسب برای بازیابی بهتر اطلاعات است. نمایه‌سازی یکی از ضروری‌ترین و کارآمدترین ابزارهای سازماندهی و بازیابی اطلاعات به شمار می‌رود (واردی، ۱۴۰۲، صص ۳۵-۳۶). نمایه کتاب نوشته نظام‌یافته‌ای است از واژه‌ها و مفاهیم موضوعی، نام‌های اشخاص، عنوان کتاب‌ها و مدارک استناد شده، نام‌های جغرافیایی و دیگر مطالب مهم یک کتاب با ارجاع به صفحاتی که محل اطلاعات مورد نظر را نشان می‌دهند (نوروزی، ۱۳۹۳، ص ۲۰).

نمایه‌سازی به دو شکل انجام می‌شود: نمایه توصیفی و نمایه تحلیلی. نمایه توصیفی، که گاهی فهرست‌نویسی توصیفی نیز نامیده می‌شود، به ثبت ویژگی‌های ظاهری و کتاب‌شناختی سند مانند پدیدآورنده، عنوان، ناشر و تاریخ نشر می‌پردازد. در مقابل، نمایه تحلیلی به تحلیل محتوای سند، تعیین موضوعات اصلی و انتخاب واژه‌ها یا عبارات نماینده محتوا اختصاص دارد. نمایه تحلیلی خود به دو زیرگروه نمایه‌سازی واژه‌ای و نمایه‌سازی مفهومی (موضوعی) تقسیم می‌شود. هدف از هر دو نوع نمایه‌سازی، سازماندهی اطلاعات برای دسترسی و بازیابی آسان‌تر است (واردی، ۱۴۰۲، صص ۶۱-۶۳).

نمایه موضوعی که یکی از انواع نمایه تحلیلی است، بر شناسایی و نمایه‌سازی مفاهیم و موضوعات اصلی متن تمرکز دارد. در این روش، نمایه‌ساز به جای پرداختن به عبارات و الفاظ متن، مفاهیم کلیدی را استخراج کرده و با استفاده از اصطلاح‌نامه، آنها را به شکلی استاندارد و قابل بازیابی ثبت می‌کند. این رویکرد امکان دسترسی مفهومی به محتوای اسناد را فراهم می‌آورد (واردی، ۱۴۰۲، ص ۹۷).

۲- ارتباط‌سنجی درون‌متنی نمایه‌ها

ارتباط‌سنجی درون‌متنی نمایه‌ها به بررسی روابط میان نمایه‌های یک اثر خاص مانند کتاب، مقاله یا پایان‌نامه می‌پردازد. در این روش، تعداد نمایه‌ها محدود به همان متن است؛ بنابراین بررسی نمایه‌های مرتبط، دسته‌بندی‌ها و اصطلاحات به کار رفته نیز به‌طور طبیعی به آن اثر خاص محدود می‌شود.

۳- ارتباط‌سنجی بین متنی نمایه‌ها

ارتباط‌سنجی بین متنی نمایه‌ها به بررسی روابط میان نمایه‌های مجموعه‌ای از متون، شامل کتاب‌ها، مقالات، یا پایان‌نامه‌ها، می‌پردازد که می‌تواند به شکل تک‌حوزه‌ای یا ترکیبی انجام شود. در این روش، تعداد نمایه‌ها بسیار گسترده است و به‌طور عمده در حوزه نرم‌افزارها و پایگاه‌های برخط کاربرد دارد. این فرآیند زمان‌بر بوده و نیازمند نیروی انسانی زیاد، برنامه‌نویسی و الگوریتم‌های خاص است. ارتباط‌سنجی بین متنی به مباحث هستی‌شناسی نزدیک بوده و در حکمرانی علم، نقشی ویژه و جایگاهی بی‌نظیر دارد.

۴- هوش مصنوعی^۱

براساس آنچه راسل و نورویگ^۲ (۲۰۲۱) در کتاب «هوش مصنوعی؛ رویکردی مدرن»^۳، درباره تعریف هوش مصنوعی گفته‌اند، هوش مصنوعی (AI) یک حوزه پژوهشی گسترده است که تعاریف متعددی دارد. این تعاریف را می‌توان در دو محور اصلی دسته‌بندی کرد:

۱. رویکرد انسانی یا عقلانی

الف) رویکرد انسانی: این دیدگاه در پی ایجاد سیستم‌هایی است که شبیه به هوش انسانی عمل می‌کنند. هدف، شبیه‌سازی فرآیندهای شناختی انسان است.

ب) رویکرد عقلانی: این دیدگاه بر ایجاد سیستم‌هایی تمرکز دارد که بهینه‌ترین عملکرد را در یک موقعیت خاص نشان می‌دهند، حتی اگر این عملکرد با روش‌های انسانی متفاوت باشد.

-
1. Artificial Intelligence- AI
  2. Russell, Stuart, & Norvig, Peter.
  3. Artificial Intelligence: A Modern Approach

۲. رویکرد فرآیندی یا رفتاری

الف) رویکرد فرآیندی: این دیدگاه بر مکانیسم‌های داخلی تفکر و استدلال تمرکز دارد. هدف آن، ایجاد سیستم‌هایی است که فرآیندهای شناختی پیچیده را شبیه‌سازی می‌کنند.

ب) رویکرد رفتاری: این دیدگاه بر خروجی و عملکرد نهایی سیستم تمرکز دارد، صرف نظر از فرآیندهای داخلی آن.

از ترکیب این ۲ محور، ۴ چهارچوب مفهومی اصلی در تحقیقات هوش مصنوعی شکل می‌گیرد:

۱. عمل انسانی
۲. تفکر انسانی
۳. عمل عقلانی
۴. تفکر عقلانی

آزمون تورینگ، که توسط آلن تورینگ در سال ۱۹۵۰ معرفی شد، نمونه‌ای از رویکرد «عمل انسانی» است. این آزمون برای ارزیابی توانایی یک ماشین در رفتار هوشمند طراحی شده است. در این آزمون، اگر یک ارزیاب انسانی نتواند تشخیص دهد که آیا طرف مقابل یک انسان است یا یک ماشین، آن ماشین در آزمون موفق شده است. برای موفقیت در آزمون تورینگ، یک سیستم هوش مصنوعی باید قابلیت‌های زیر را داشته باشد:

۱. پردازش زبان طبیعی^۱؛ توانایی درک و تولید زبان انسانی.
۲. نمایش دانش^۲؛ قابلیت ذخیره‌سازی و بازیابی اطلاعات.
۳. استدلال خودکار^۳؛ توانایی استفاده از اطلاعات ذخیره شده برای پاسخگویی به پرسش‌ها و استنتاج نتایج جدید.

-
1. Natural Language Processing (NLP)
  2. Knowledge Representation
  3. Automated Reasoning

۴. یادگیری ماشینی^۱؛ قابلیت سازگاری با شرایط جدید و بهبود عملکرد براساس تجربه. اگرچه آزمون تورینگ یکی از اولین معیارهای ارزیابی هوش مصنوعی بود، بسیاری از محققان معاصر به جای تمرکز بر این آزمون، به مطالعه اصول بنیادی هوش مصنوعی می‌پردازند. این رویکرد مشابه رویکرد مهندسان هوافضا است که به جای تقلید مستقیم از پرواز پرندگان، به مطالعه اصول آیرودینامیک و توسعه فناوری‌های پیشرفته هوانوردی روی آورده‌اند.

این رویکرد علمی و سیستماتیک به هوش مصنوعی منجر به پیشرفت‌های قابل توجهی در زمینه‌هایی مانند یادگیری عمیق، پردازش زبان طبیعی، و سیستم‌های خبره شده است (Russell & Norvig, 2021a).

باتوجه به مطالب یادشده به نظر می‌رسد اطلاق «هوش» در «هوش مصنوعی» یک استعمال مجازی است و به تعبیر برخی، ماشینی که به شکل هوشمندانه عمل می‌کند در واقع در حال فکر کردن نیست، بلکه تنها یک شبیه‌سازی از فکر کردن است (Russell & Norvig, 2021b)، البته با قابلیت‌های بسیار که فرصت پرداختن به آن در اینجا نیست.

برای کسب اطلاعات جامع‌تر درباره ماهیت، انواع، کارکردها، نقاط قوت و ضعف هوش مصنوعی، مطالعه فصل ۲۸ کتاب «هوش مصنوعی؛ رویکردی مدرن» توصیه می‌شود. این فصل به موضوعات کلیدی زیر می‌پردازد:

۱. محدودیت‌های هوش مصنوعی
۲. هوش مصنوعی محدود^۲.
۳. هوش مصنوعی عمومی^۳.
۴. روش‌های اندازه‌گیری و ارزیابی هوش مصنوعی^۴.

---

1. Machine Learning
2. Narrow AI
3. General AI
4. Measuring AI

۵. بررسی این پرسش فلسفی که آیا ماشین‌ها در واقع قادر به تفکر هستند^۱. این فصل دیدگاه جامعی از چالش‌ها و پتانسیل‌های حوزه هوش مصنوعی عرضه می‌کند و برای درک عمیق‌تر مفاهیم و مباحث مطرح در این زمینه، منبعی ارزشمند محسوب می‌شود (Russell & Norvig, 2021c).

پیشینه پژوهش

پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که مطالعات متعددی به اهمیت و ضرورت نمایه‌سازی در سازماندهی و بازیابی اطلاعات پرداخته‌اند. نمایه‌سازی نقشی کلیدی در تسهیل دسترسی به منابع اطلاعاتی و بهبود کارایی نظام‌های بازیابی دارد. پژوهشگرانی همچون کیولند و کیولند (۱۳۹۱)، فاگمن (۱۳۸۹) و لنکستر (۱۳۸۱) در آثار خود به تشریح مبانی نظری و عملی نمایه‌سازی و اهمیت آن در سازماندهی و اشاعه اطلاعات پرداخته‌اند.

در حوزه علوم انسانی-اسلامی نیز پژوهشگران به اهمیت و ضرورت نمایه‌سازی در سازماندهی و بازیابی منابع اطلاعاتی این حوزه پرداخته‌اند. واردی (۱۳۹۴) در مقاله «سازماندهی محتوایی علوم اسلامی از طریق نمایه‌سازی موضوعی به روش ترکیبی» به بررسی اهمیت و روش‌های نمایه‌سازی در علوم اسلامی پرداخته و روش نمایه‌سازی ترکیبی را به عنوان راهکاری کارآمد معرفی کرده است؛ همچنین واردی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «امکان سنجی روش‌های سازماندهی اطلاعات در حوزه فقه»، ضمن بررسی روش‌های گوناگون سازماندهی اطلاعات در این حوزه، بر اهمیت نمایه‌سازی در بازیابی کارآمد منابع فقهی تأکید کرده است. متقی نژاد (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای تحت عنوان «طرحی نو در نمایه‌سازی علوم اسلامی»، ضمن تأکید بر ضرورت نمایه‌سازی در سازماندهی منابع علوم اسلامی، به عرضه الگویی جدید برای نمایه‌سازی این منابع پرداخته است. ولایتی و نوروزی (۱۳۹۸) نیز در کتاب «نمایه‌سازی موضوعی، نمایه‌سازی

1. Can Machines Really Think?

مفهومی»، به بررسی جامع مفاهیم و کاربردهای نمایه‌سازی در سازماندهی اطلاعات علوم انسانی-اسلامی پرداخته‌اند.

علی‌رغم اهمیت شناخته شده نمایه‌سازی، جستجوی گسترده در منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی نشان می‌دهد که تاکنون پژوهشی که به‌طور خاص به موضوع «ارتباط‌سنجی درون‌متنی و بین‌متنی نمایه‌ها در حوزه علوم انسانی-اسلامی» پرداخته باشد، صورت نگرفته است. در واقع، علی‌رغم پژوهش‌های انجام شده در زمینه نمایه‌سازی در این حوزه، مطالعه روابط درونی و بینابینی نمایه‌ها و به‌کارگیری روش‌های ارتباط‌سنجی در این زمینه، موضوعی است که تاکنون مورد غفلت واقع شده است.

این شکاف پژوهشی، ضرورت و اهمیت انجام مطالعاتی که به‌طور خاص به ارتباط‌سنجی درون‌متنی و بین‌متنی نمایه‌ها در حوزه علوم انسانی-اسلامی بپردازند را آشکار می‌سازد. پژوهش حاضر با هدف پر کردن این خلأ پژوهشی و با تمرکز بر نقش هوش مصنوعی در ارتباط‌سنجی نمایه‌ها در این حوزه، تلاش دارد گامی نو در جهت توسعه دانش در این زمینه بردارد. انتظار می‌رود نتایج این پژوهش، افزون‌بر کمک به درک بهتر ساختار دانش در حوزه علوم انسانی-اسلامی، زمینه را برای بهبود نظام‌های نمایه‌سازی و بازیابی اطلاعات در این حوزه فراهم نماید و راه را برای مطالعات آتی در این زمینه هموار سازد.

یافته‌ها

پس از تحلیل دقیق فرآیند نمایه‌سازی موجود و بررسی چالش‌های آن، این پژوهش به یافته‌های مهمی در جهت بهبود نمایه‌سازی تحلیلی موضوعی در حوزه انسانی-اسلامی دست یافت. نتایج حاصل از این پژوهش را می‌توان در سه بخش اصلی خلاصه کرد:

۱. ایجاد سیستم ارتباط‌سنجی میان نماها:

- طراحی روش‌های نوین برای شناسایی و نمایش ارتباطات معنایی میان نماها؛

- ایجاد قابلیت کشف ارتباطات پنهان میان موضوعات به ظاهر نامرتبط؛
- توسعه الگوریتم‌های هوش مصنوعی برای تحلیل و استخراج ارتباطات معنایی پیچیده.

۲. عرضه روش‌های نوین دسته‌بندی نمایه‌ها:

- ایجاد و پیاده‌سازی روش‌های دسته‌بندی چندبعدی و پویا با قابلیت تطبیق با نیازهای متغیر کاربران؛

- طراحی و اجرای الگوریتم‌های جدید خوشه‌بندی برای دسته‌بندی دقیق و کارآمد نمایه‌ها؛

- عرضه رویکردهای نوآورانه در ساختاربندی و سازماندهی نمایه‌ها با توجه به ویژگی‌های خاص متون علوم اسلامی.

۳. کشف و تبیین روابط میان اصطلاحات در نمایه‌های تحلیلی موضوعی:

- شناسایی و استخراج اصطلاحات کلیدی به کار رفته در نمایه‌ها؛

- تبیین روابط معنایی میان اصطلاحات؛ مانند اعم و اخص، مترادف و متضاد در ساختار اصطلاح‌نامه‌ای^۱؛

- عرضه چارچوبی برای نمایش ارتباطات مفهومی میان اصطلاحات در حوزه علوم انسانی-اسلامی.

۱. گزینش ۱۰۰ نمونه از نمایه‌ها

برای تبیین بیشتر مسئله، ابتدا ۱۰۰ مورد از نمایه‌های موضوعی کتاب پژوهشی در عرفان حلقه و انرژی درمانی اثر محمدمسعود سعیدی از پژوهشکده اسلام تمدنی وابسته به پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی که بالغ بر ۳۸۶ مورد است، به شرح زیر گزینش

۱. اصطلاح‌نامه (Thesaurus)؛ مجموعه‌ای نظام‌مند از اصطلاحات تخصصی یک رشته با ذکر روابط معنایی - سلسله مراتبی، مترادف و وابستگی - میان اصطلاحات است (یعقوب‌نژاد، ۱۳۷۵، ص ۳۰).

شد و سپس به هوش مصنوعی گفته شد که آنها را به منظور ارتباطسنجی میان نمایه‌ها بررسی کند:

۱۵. اعتقاد به انرژی درمانی	۱. ادعاهای فوق‌طبیعی برای مریبان انرژی درمانی
۱۶. اقسام انرژی درمانی	۲. ادعای ارتباط خاص طاهری با خدا
۱۷. اقسام گروه‌های نوپدید معنوی در ایران	۳. ادعای الهامات الهی برای طاهری
۱۸. اقسام گروه‌های نوپدید معنوی	۴. ادعای رسالت جهانی طاهری
۱۹. اکولوژی کیهانی	۵. ادعای طاهری در شهود و حیانی جدید
۲۰. انرژی کیهانی	۶. ادعای واسطه‌گری حلقه عرفان برای درمان
۲۱. انرژی منفی	۷. ادعای واسطه‌گری طاهری در امور معنوی
۲۲. انرژی نو	۸. ادعای ویژگی‌های فوق‌طبیعی برای طاهری
۲۳. انرژی درمانی از راه دور	۹. ادیان نوپدید، گروه‌های نوپدید معنوی
۲۴. انرژی درمانی از نگاه لارنس	۱۰. استفاده ابزاری از عشق در عرفان عملی طاهری
۲۵. انرژی درمانی پرانیک	۱۱. استفاده ابزاری از عقل در عرفان نظری طاهری
۲۶. انرژی درمانی رایگان	۱۲. استفاده ابزاری طاهری از آموزه‌های دینی
۲۷. انرژی درمانی ریکی	۱۳. استفاده ابزاری عرفان حلقه از عرفان سنتی
۲۸. انرژی درمانی عنقاء	۱۴. استفاده سهل‌انگارانه عرفان حلقه از عرفان سنتی
۲۹. انرژی درمانی	
۳۰. انسان‌شناسی طاهری	
۳۱. اهداف گروه‌های نوپدید معنوی	
۳۲. اهداف معنوی عرفان حلقه	
۳۳. پایه علمی انرژی درمانی	
۳۴. پیامدهای رشد گروه‌های نوپدید معنوی	
۳۵. پیدایش گروه‌های نوپدید معنوی در ایران	

۳۶. تاریخچه انرژی درمانی
۳۷. تاریخچه ریکی درمانی
۳۸. تشعشع شعوری
۳۹. تشعشع فیزیکی
۴۰. تشعشع ماده و انرژی
۴۱. توجیه دینی انرژی درمانی
۴۲. توجیه علمی انرژی درمانی
۴۳. جایگاه علمی طاهری
۴۴. چاکرا
۴۵. حجاب از نگاه طاهری
۴۶. حلقه ارتباط ویژه
۴۷. حلقه آعوذ
۴۸. حلقه تشعشع دفاعی
۴۹. حلقه رحمانیت الهی
۵۰. حلقه فرادرمانی
۵۱. حلقه مردگان برزخی
۵۲. حلقه وحدت در عرفان حلقه
۵۳. رابطه اعتقادات دینی با انرژی درمانی
۵۴. رابطه انرژی درمانی با علوم جدید
۵۵. رابطه انرژی درمانی با معنویت
۵۶. رشد گروه‌های معنویت‌گرا
۵۷. رفتار نامناسب متولیان دین
۵۸. روش‌های انرژی درمانی
۵۹. شبکه شعور کیهانی از نگاه طاهری
۶۰. شبکه مثبت از نگاه طاهری
۶۱. شبکه مثبت در عرفان حلقه
۶۲. شبکه منفی از نگاه طاهری
۶۳. شبکه منفی در عرفان حلقه
۶۴. شعور کیهانی در عرفان حلقه
۶۵. ضرورت پاسخ‌گویی متولیان دین
۶۶. ضرورت جذابیت حوزه علمیه
۶۷. ضرورت عمل‌گرایی متولیان دین
۶۸. ضرورت نوگرایی در تبلیغ مفاهیم دینی
۶۹. عرفان حلقه از نگاه طاهری
۷۰. عمل‌گرایی عرفان حلقه
۷۱. عوامل جذابیت انرژی درمانی
۷۲. عوامل جذب افراد به عرفان حلقه
۷۳. عوامل گرایش به معنویت‌های نوپدید
۷۴. عوامل موثر در انرژی درمانی
۷۵. فرادرمانی در عرفان حلقه
۷۶. فرایند اعتمادسازی در عرفان حلقه
۷۷. فیض الهی در عرفان حلقه
۷۸. قانون ایاک نستعین عرفان حلقه
۷۹. قانون بازتاب از نگاه طاهری
۸۰. گروه‌های نوپدید دینی ← گروه‌های نوپدید معنوی
۸۱. گروه‌های نوپدید معنوی
۸۲. گروه‌های نوپدید معنوی در دانمارک
۸۳. گروه‌های نوپدید معنوی در غرب

۸۴. ماهیت گروه‌های نوپدید معنوی از نگاه محققان ایرانی
۸۵. مدعیات عرفان حلقه
۸۶. مرکز انرژی ← چاکرا
۸۷. معنویت از نگاه عرفان حلقه
۸۸. مفهوم‌شناسی چاکرا
۸۹. مفهوم‌شناسی ریکی
۹۰. مفهوم‌شناسی معنویت
۹۱. منابع انرژی در انرژی‌درمانی
۹۲. منافع اقتصادی عرفان حلقه
۹۳. منافع اقتصادی عضویت در عرفان حلقه
۹۴. نقد ادعای برتری عرفان حلقه
۹۵. نقد عرفان عملی عرفان حلقه
۹۶. نقد عرفان نظری عرفان حلقه
۹۷. نقد نظریه تشعشع دفاعی
۹۸. نقد نظریه شبکه شعور کیهانی
۹۹. هدف انرژی‌درمانی
۱۰۰. هستی‌شناسی طاهری

۲. ارتباط‌سنجی میان نمایه‌ها

ارتباط‌سنجی میان نمایه‌ها توسط هوش مصنوعی یکی از مهمترین جنبه‌های این پژوهش است که به درک عمیق‌تر ساختار مفهومی متن و روابط پنهان میان موضوعات کمک می‌کند. بررسی نتایج ارتباط‌سنجی نشان می‌دهد که علی‌رغم برخی اشکالات، هوش مصنوعی توانسته به خوبی ارتباط‌سنجی میان نماها را انجام دهد. این فرآیند نه تنها به بهبود کیفیت نمایه‌سازی منجر می‌شود، بلکه امکان بازیابی دقیق‌تر و جامع‌تر اطلاعات را نیز فراهم می‌آورد. در این بخش با استفاده از نمونه‌های عینی، نحوه ارتباط و پیوند میان نماهای استخراج شده را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

۱. ادعاهای فوق‌طبیعی برای مریبان انرژی‌درمانی (۷، ۸)
۲. ادعای ارتباط خاص طاهری با خدا (۳، ۴، ۵، ۷، ۸، ۸۵)
۳. ادعای الهامات الهی برای طاهری (۲، ۴، ۵، ۷، ۸، ۸۵)
۴. ادعای رسالت جهانی طاهری (۲، ۳، ۵، ۷، ۸، ۸۵)
۵. ادعای طاهری در شهود و حیانی جدید (۲، ۳، ۴، ۷، ۸، ۸۵)
۶. ادعای واسطه‌گری حلقه عرفان برای درمان (۷، ۸، ۵۰، ۷۵، ۸۵)
۷. ادعای واسطه‌گری طاهری در امور معنوی (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۸، ۸۵)

۸. ادعای ویژگی‌های فوق‌طبیعی برای طاهری (۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸۵)
۹. ادیان نوپدید (۱۷، ۱۸، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴)
۱۰. استفاده ابزاری از عشق در عرفان عملی طاهری (۱۱، ۱۲، ۱۳، ۶۹، ۹۵)
۱۱. استفاده ابزاری از عقل در عرفان نظری طاهری (۱۰، ۱۲، ۱۳، ۶۹، ۹۶)
۱۲. استفاده ابزاری طاهری از آموزه‌های دینی (۱۰، ۱۱، ۱۳، ۶۹)
۱۳. استفاده ابزاری عرفان حلقه از عرفان سنتی (۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۶۹)
۱۴. استفاده سهل‌انگارانه عرفان حلقه از عرفان سنتی (۱۳، ۶۹)
۱۵. اعتقاد به انرژی‌درمانی (۲۹، ۳۳، ۴۱، ۴۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵)
۱۶. اقسام انرژی‌درمانی (۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹)
۱۷. اقسام گروه‌های نوپدید معنوی در ایران (۹، ۱۸، ۳۱، ۸۱)
۱۸. اقسام گروه‌های نوپدید معنوی (۹، ۱۷، ۳۱، ۸۱)
۱۹. اکولوژی کیهانی (۲۰، ۳۸، ۳۹، ۴۰)
۲۰. انرژی کیهانی (۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۹، ۴۰)
۲۱. انرژی منفی (۲۰، ۲۲، ۲۹)
۲۲. انرژی نو (۲۰، ۲۱، ۲۹)
۲۳. انرژی‌درمانی از راه دور (۲۹، ۵۸)
۲۴. انرژی‌درمانی از نگاه لارنس (۲۹)
۲۵. انرژی‌درمانی پرنیک (۱۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹)
۲۶. انرژی‌درمانی رایگان (۱۶، ۲۹)
۲۷. انرژی‌درمانی ریکی (۱۶، ۲۵، ۲۸، ۲۹، ۳۷)
۲۸. انرژی‌درمانی عنقاء (۱۶، ۲۵، ۲۷، ۲۹)
۲۹. انرژی‌درمانی (۱۵، ۱۶، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۳، ۳۶، ۴۱، ۴۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۸، ۷۴، ۹۱، ۹۹)
۳۰. انسان‌شناسی طاهری (۶۹، ۱۰۰)
۳۱. اهداف گروه‌های نوپدید معنوی (۱۷، ۱۸، ۸۱)

۳۲. اهداف معنوی عرفان حلقه (۶۹، ۸۷)
۳۳. پایه علمی انرژی‌درمانی (۱۵، ۲۹، ۴۱، ۴۲، ۵۴)
۳۴. پیامدهای رشد گروه‌های نوپدید معنوی (۸۱)
۳۵. پیدایش گروه‌های نوپدید معنوی در ایران (۸۱، ۸۳)
۳۶. تاریخچه انرژی‌درمانی (۲۹، ۳۷)
۳۷. تاریخچه ریکی‌درمانی (۲۷، ۲۹، ۳۶)
۳۸. تشعشع شعوری (۱۹، ۳۹، ۴۰)
۳۹. تشعشع فیزیکی (۱۹، ۳۸، ۴۰)
۴۰. تشعشع ماده و انرژی (۱۹، ۲۰، ۳۸، ۳۹)
۴۱. توجیه دینی انرژی‌درمانی (۱۵، ۲۹، ۳۳، ۴۲، ۵۳، ۵۵)
۴۲. توجیه علمی انرژی‌درمانی (۱۵، ۲۹، ۳۳، ۴۱، ۵۳، ۵۴)
۴۳. جایگاه علمی طاهری (۸، ۶۹، ۸۵)
۴۴. چاکرا (۸۶، ۸۸)
۴۵. حجاب از نگاه طاهری (۶۹)
۴۶. حلقه ارتباط ویژه (۸، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۸۵)
۴۷. حلقه آعوذ (۴۶، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱)
۴۸. حلقه تشعشع دفاعی (۴۶، ۴۷، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۹۷)
۴۹. حلقه رحمانیت الهی (۳، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۵۰، ۵۱)
۵۰. حلقه فرادرمانی (۶، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۱، ۷۵)
۵۱. حلقه مردگان برزخی (۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰)
۵۲. حلقه وحدت در عرفان حلقه (۶۴، ۶۹، ۹۴، ۹۸)
۵۳. رابطه اعتقادات دینی با انرژی‌درمانی (۱۵، ۲۹، ۴۱، ۴۲، ۵۵)
۵۴. رابطه انرژی‌درمانی با علوم جدید (۱۵، ۲۹، ۳۳، ۴۲، ۵۵)
۵۵. رابطه انرژی‌درمانی با معنویت (۱۵، ۲۹، ۴۱، ۵۳، ۵۴)
۵۶. رشد گروه‌های معنویت‌گرا (۷۳، ۸۱)

۵۷. رفتار نامناسب متولیان دین (۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸)
۵۸. روش‌های انرژی‌درمانی (۲۳، ۲۹)
۵۹. شبکه شعور کیهانی از نگاه طاهری (۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۹۸)
۶۰. شبکه مثبت از نگاه طاهری (۵۹، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۹۸)
۶۱. شبکه مثبت در عرفان حلقه (۵۹، ۶۰، ۶۲، ۶۳، ۹۸)
۶۲. شبکه منفی از نگاه طاهری (۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۳، ۹۸)
۶۳. شبکه منفی در عرفان حلقه (۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۹۸)
۶۴. شعور کیهانی در عرفان حلقه (۵۲، ۵۹، ۹۸)
۶۵. ضرورت پاسخ‌گویی متولیان دین (۵۷، ۶۶، ۶۷)
۶۶. ضرورت جذابیت حوزه علمیه (۵۷، ۶۵، ۶۷، ۶۸)
۶۷. ضرورت عمل‌گرایی متولیان دین (۵۷، ۶۵، ۶۶)
۶۸. ضرورت نوگرایی در تبلیغ مفاهیم دینی (۵۷، ۶۶)
۶۹. عرفان حلقه از نگاه طاهری (۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۳۰، ۳۲، ۴۳، ۴۵، ۵۲، ۷۰، ۷۲، ۷۵، ۷۶، ۸۵، ۸۷، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶)
۷۰. عمل‌گرایی عرفان حلقه (۶۹، ۷۵)
۷۱. عوامل جذابیت انرژی‌درمانی (۲۹، ۷۴)
۷۲. عوامل جذب افراد به عرفان حلقه (۶۹، ۷۶)
۷۳. عوامل گرایش به معنویت‌های نوپدید (۵۶، ۸۱)
۷۴. عوامل موثر در انرژی‌درمانی (۲۹، ۷۱)
۷۵. فرادرمانی در عرفان حلقه (۶، ۵۰، ۶۹، ۷۰)
۷۶. فرایند اعتمادسازی در عرفان حلقه (۶۹، ۷۲)
۷۷. فیض الهی در عرفان حلقه (۶۹)
۷۸. قانون ایاک نستعین عرفان حلقه (۶۹، ۷۹)
۷۹. قانون بازتاب از نگاه طاهری (۶۹، ۷۸)
۸۰. گروه‌های نوپدید دینی (۹، ۸۱)

۸۱. گروه‌های نوپدید معنوی (۹، ۱۷، ۱۸، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۵۶، ۷۳، ۸۰، ۸۲، ۸۳، ۸۴)
۸۲. گروه‌های نوپدید معنوی در دانمارک (۸۱، ۸۳)
۸۳. گروه‌های نوپدید معنوی در غرب (۳۵، ۸۱، ۸۲)
۸۴. ماهیت گروه‌های نوپدید معنوی از نگاه محققان ایرانی (۸۱)
۸۵. مدعیات عرفان حلقه (۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۴۳، ۶۹، ۹۴)
۸۶. مرکز انرژی (۴۴، ۸۸)
۸۷. معنویت از نگاه عرفان حلقه (۳۲، ۶۹)
۸۸. مفهوم‌شناسی چاکرا (۴۴، ۸۶، ۸۹)
۸۹. مفهوم‌شناسی ریکی (۲۷، ۳۷، ۸۸)
۹۰. مفهوم‌شناسی معنویت (۵۵، ۸۱، ۸۷)
۹۱. منابع انرژی در انرژی‌درمانی (۲۹، ۹۹)
۹۲. منافع اقتصادی عرفان حلقه (۶۹، ۹۳)
۹۳. منافع اقتصادی عضویت در عرفان حلقه (۶۹، ۹۲)
۹۴. نقد ادعای برتری عرفان حلقه (۵۲، ۶۹، ۸۵، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸)
۹۵. نقد عرفان عملی عرفان حلقه (۱۰، ۶۹، ۹۴، ۹۶)
۹۶. نقد عرفان نظری عرفان حلقه (۱۱، ۶۹، ۹۴، ۹۵)
۹۷. نقد نظریه تشعشع دفاعی (۴۸، ۹۴، ۹۸)
۹۸. نقد نظریه شبکه شعور کیهانی (۵۲، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۹۴، ۹۷)
۹۹. هدف انرژی‌درمانی (۲۹، ۹۱)
۱۰۰. هستی‌شناسی طاهری (۳۰، ۶۹)

۳. دسته‌بندی جامع و ساختاریافته از ارتباطات میان مفاهیم کلیدی کتاب

پس از بررسی ارتباطات میان نمایه‌ها، گام بعدی عرضه یک دسته‌بندی منسجم و ساختاریافته از این ارتباطات است. این دسته‌بندی نه تنها به درک بهتر ساختار مفهومی کتاب کمک می‌کند، بلکه امکان مشاهده ارتباطات پیچیده میان موضوعات گوناگون

را نیز فراهم می‌آورد. در این بخش، با استفاده از تحلیل‌های انجام شده، یک طبقه‌بندی جامع از مفاهیم کلیدی و ارتباطات آنها عرضه می‌شود که می‌تواند به‌عنوان یک نقشه مفهومی برای درک عمیق‌تر محتوای کتاب مورد استفاده قرار گیرد.

۱. ادعاهای فوق‌طبیعی و ادعاهای طاهری:

- ادعای ارتباط خاص با خدا (۲)
- ادعای الهامات الهی (۳)
- ادعای رسالت جهانی (۴)
- ادعای شهود و حیانی جدید (۵)
- ادعای واسطه‌گری در درمان و امور معنوی (۶، ۷)
- ادعای ویژگی‌های فوق‌طبیعی (۸)

۲. انرژی‌درمانی:

- انواع انرژی‌درمانی؛ پرانیک، ریکی، عنقاء (۲۵، ۲۷، ۲۸)
- روش‌های انرژی‌درمانی: از راه دور، رایگان (۲۳، ۲۶)
- مفاهیم مرتبط؛ انرژی کیهانی، منفی، نو (۲۰، ۲۱، ۲۲)
- جنبه‌های علمی و دینی؛ پایه علمی، توجیه علمی و دینی (۳۳، ۴۱، ۴۲)
- ارتباط با علوم جدید و معنویت (۵۴، ۵۵)
- تاریخچه و اقسام (۱۶، ۳۶، ۳۷)
- عوامل جذابیت و تأثیرگذاری (۷۱، ۷۴)
- منابع انرژی و اهداف (۹۱، ۹۹)

۳. عرفان حلقه و طاهری:

- استفاده ابزاری از عشق، عقل، و آموزه‌های دینی (۱۰، ۱۱، ۱۲)
- مفاهیم کلیدی؛ شبکه شعور کیهانی، شبکه مثبت و منفی (۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴)
- حلقه‌های گوناگون؛ ارتباط ویژه، آعوذ، تشعشع دفاعی، رحمانیت الهی، فرادرمانی (۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱)

- انسان‌شناسی و هستی‌شناسی طاهری (۳۰، ۱۰۰)
- جایگاه علمی و مدعیات طاهری (۴۳، ۸۵)
- فرایند اعتمادسازی و جذب افراد (۷۶، ۷۲)
- قوانین و مفاهیم خاص؛ ایاک نستعین، بازتاب (۷۸، ۷۹)
- نقد جنبه‌های گوناگون عرفان حلقه (۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸)

۴. گروه‌های نوپدید معنوی:

- تعاریف و اقسام (۹، ۱۷، ۱۸)
- پیدایش و رشد در ایران و غرب (۳۵، ۸۲، ۸۳)
- اهداف و پیامدها (۳۱، ۳۴)
- دیدگاه محققان ایرانی (۸۴)

۵. چاکرا و مفاهیم مرتبط:

- مفهوم‌شناسی چاکرا و ریکی (۸۸، ۸۹)
- ارتباط با مراکز انرژی (۸۶)

۶. معنویت و گرایش به آن:

- مفهوم‌شناسی معنویت (۹۰)
- اهداف معنوی عرفان حلقه (۳۲)
- عوامل گرایش به معنویت‌های نوپدید (۷۳)
- رشد گروه‌های معنویت‌گرا (۵۶)

۷. نقد و ضرورت پاسخگویی دینی:

- رفتار نامناسب متولیان دین (۵۷)
- ضرورت پاسخ‌گویی و عمل‌گرایی متولیان دین (۶۵، ۶۷)
- ضرورت جذابیت حوزه علمیه و نوگرایی در تبلیغ مفاهیم دینی (۶۶، ۶۸)

۸. مفاهیم فلسفی و کیهانی:

- اکولوژی کیهانی (۱۹)
- تشعشع شعوری و فیزیکال (۳۸، ۳۹)
- تشعشع ماده و انرژی (۴۰)

۹. جنبه‌های اقتصادی و منافع مالی:

- منافع اقتصادی عرفان حلقه (۹۲)
- منافع اقتصادی عضویت در عرفان حلقه (۹۳)

۱۰. استفاده ابزاری و سهل‌انگارانه از عرفان سنتی:

- استفاده ابزاری عرفان حلقه از عرفان سنتی (۱۳)
- استفاده سهل‌انگارانه عرفان حلقه از عرفان سنتی (۱۴)

۱۱. مفاهیم خاص در عرفان حلقه:

- حلقه وحدت در عرفان حلقه (۵۲)
- فیض الهی در عرفان حلقه (۷۷)
- عمل‌گرایی عرفان حلقه (۷۰)

۱۲. دیدگاه‌های خاص طاهری:

- حجاب از نگاه طاهری (۴۵)
- معنویت از نگاه عرفان حلقه (۸۷)

۱۳. رابطه اعتقادات دینی با انرژی‌درمانی و معنویت:

- رابطه اعتقادات دینی با انرژی‌درمانی (۵۳)
- توجیه دینی انرژی‌درمانی (۴۱)
- رابطه انرژی‌درمانی با معنویت (۵۵)
- منابع انرژی در انرژی‌درمانی (۹۱)

این دسته‌بندی ساختاریافته، که براساس ۱۰۰ نمایه منتخب از مجموع ۳۸۶ نمایه

کتاب تنظیم شده است، تصویری روشن از ارتباطات میان مفاهیم کلیدی اثر عرضه می‌کند. در صورت گسترش این رویکرد به تمامی نمایه‌های کتاب، می‌توان یک نقشه مفهومی جامع ایجاد کرد که به‌عنوان راهنمایی کارآمد برای درک عمیق‌تر محتوا و شناسایی پیوندهای پیچیده میان موضوعات گوناگون عمل می‌کند. این ابزار می‌تواند برای پژوهشگران و خوانندگان در کاوش دقیق‌تر و همه‌جانبه متن بسیار سودمند باشد.

۴. کشف و تبیین روابط میان اصطلاحات در نمایه‌های تحلیلی موضوعی

پس از دسته‌بندی جامع مفاهیم کلیدی، گام بعدی در این پژوهش، کشف و تبیین روابط عمیق‌تر میان اصطلاحات در نمایه‌های تحلیلی - موضوعی است. این مرحله از تحلیل، به ما امکان می‌دهد تا ساختار معنایی پیچیده‌تر و لایه‌های پنهان ارتباطات مفهومی را آشکار سازیم. در این بخش، با استفاده از روش‌های پیشرفته تحلیل محتوا و بهره‌گیری از قابلیت‌های هوش مصنوعی، به بررسی دقیق‌تر روابط سلسله‌مراتبی، معنایی و مفهومی میان اصطلاحات می‌پردازیم. این تحلیل نه تنها به درک عمیق‌تر محتوای اثر کمک می‌کند، بلکه زمینه را برای ایجاد ساختارهای دانشی پیچیده‌تر و کارآمدتر در حوزه علوم انسانی-اسلامی فراهم می‌آورد.

در ادامه به بررسی دقیق این روابط و عرضه یک ساختار سلسله‌مراتبی از ارتباطات مفهومی میان اصطلاحات می‌پردازیم:

الف. اصطلاحات مستخرج از نمایه‌ها

۱. ادعاهای فوق‌طبیعی، اصطلاح مرتبط؛ انرژی درمانی، عرفان حلقه.
۲. اعتمادسازی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه.
۳. اکولوژی کیهانی، اصطلاح مرتبط؛ انرژی کیهانی، شبکه شعور کیهانی.
۴. انرژی کیهانی، اصطلاح مرتبط؛ انرژی درمانی، شبکه شعور کیهانی.
۵. انرژی درمانی، اصطلاح اعم؛ درمان‌های جایگزین. اصطلاح اخص؛ انرژی درمانی

- از راه دور، انرژی درمانی پرانیک، انرژی درمانی ریکیف انرژی درمانی عنقاء.
- اصطلاح مرتبط: چاکرا، انرژی کیهانی، انرژی منفی، انرژی نو، تشعشع ماده و انرژی
۶. انسان‌شناسی، اصطلاح اخص؛ انسان‌شناسی طاهری
۷. انسان‌شناسی طاهری، اصطلاح اعم؛ انسان‌شناسی
۸. پرانیک، اصطلاح اعم؛ انرژی درمانی. اصطلاح مرتبط؛ انرژی درمانی پرانیک
۹. تشعشع شعوری، اصطلاح مرتبط؛ تشعشع ماده و انرژی، عرفان حلقه
۱۰. تشعشع فیزیکی، اصطلاح مرتبط؛ تشعشع ماده و انرژی، عرفان حلقه
۱۱. تشعشع ماده و انرژی، اصطلاح مرتبط؛ انرژی درمانی، عرفان حلقه
۱۲. چاکرا، واژه غیرمرجح؛ مرکز انرژی. اصطلاح مرتبط؛ انرژی درمانی
۱۳. حجاب، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه
۱۴. حلقه ارتباط ویژه، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه
۱۵. حلقه آعوذ، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه
۱۶. حلقه تشعشع دفاعی، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه
۱۷. حلقه رحمانیت الهی، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه
۱۸. حلقه فرادمانی، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه
۱۹. حلقه مردگان برزخی، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه
۲۰. حلقه وحدت، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه
۲۱. درمان‌های جایگزین، اصطلاح اخص؛ انرژی درمانی
۲۲. ریکی، اصطلاح اعم؛ انرژی درمانی. اصطلاح مرتبط؛ انرژی درمانی ریکی
۲۳. شبکه شعور کیهانی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه، انرژی کیهانی
۲۴. شبکه مثبت، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه
۲۵. شبکه منفی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه
۲۶. طاهری، محمدعلی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه، انسان‌شناسی طاهری، هستی‌شناسی طاهری

۲۷. عرفان حلقه، اصطلاح اعم؛ گروه‌های نوپدید معنوی. اصطلاح اخص؛ فرادرمانی، حلقه تشعشع دفاعی، حلقه رحمانیت الهی، حلقه فرادرمانی. اصطلاح مرتبط؛ شبکه شعور کیهانی، شبکه مثبت، شبکه منفی، طاهری، محمدعلی

۲۸. عرفان سنتی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۲۹. عرفان عملی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۳۰. عرفان نظری، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۳۱. عمل‌گرایی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۳۲. عنقاء، اصطلاح اعم؛ انرژی‌درمانی. اصطلاح مرتبط؛ انرژی‌درمانی عنقاء

۳۳. فرادرمانی، اصطلاح اعم؛ عرفان حلقه

۳۴. فیض الهی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۳۵. قانون ایاک نستین، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۳۶. قانون بازتاب، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۳۷. گروه‌های نوپدید معنوی، واژه غیرمرجح؛ ادیان نوپدید، گروه‌های نوپدید دینی.

اصطلاح اخص؛ عرفان حلقه. اصطلاح مرتبط؛ معنویت

۳۸. متولیان دین، اصطلاح مرتبط؛ گروه‌های نوپدید معنوی

۳۹. معنویت، اصطلاح مرتبط؛ گروه‌های نوپدید معنوی، انرژی‌درمانی

۴۰. منابع انرژی، اصطلاح مرتبط؛ انرژی‌درمانی

۴۱. منافع اقتصادی، اصطلاح مرتبط؛ عرفان حلقه

۴۲. نوگرایی، اصطلاح مرتبط؛ گروه‌های نوپدید معنوی، تبلیغ مفاهیم دینی

۴۳. هستی‌شناسی، اصطلاح اخص؛ هستی‌شناسی طاهری

۴۴. هستی‌شناسی طاهری، اصطلاح اعم؛ هستی‌شناسی

ب. ساختار سلسله مراتبی ارتباطات مفهومی میان اصطلاحات

برای عرضه چارچوبی جهت نمایش ارتباطات مفهومی میان اصطلاحات، می‌توان از یک ساختار سلسله مراتبی استفاده کرد. این ساختار می‌تواند به شکل یک درخت

مفهومی یا نقشه ذهنی عرضه شود. در ادامه یک پیشنهاد برای سازماندهی این اصطلاحات عرضه می‌شود.

۱. گروه‌های نوپدید معنوی

۱.۱. عرفان حلقه

۱.۱.۱. فرادرمانی

۲.۱.۱. حلقه تشعشع دفاعی

۳.۱.۱. حلقه رحمانیت الهی

۴.۱.۱. حلقه فرادرمانی

۵.۱.۱. حلقه ارتباط ویژه

۶.۱.۱. حلقه آعوذ

۷.۱.۱. حلقه مردگان برزخی

۸.۱.۱. حلقه وحدت

۲.۱. انرژی درمانی

۱.۲.۱. انرژی درمانی از راه دور

۲.۲.۱. انرژی درمانی پرانیک

۳.۲.۱. انرژی درمانی ریگی

۴.۲.۱. انرژی درمانی عنقاء

۲. مفاهیم کلیدی

۱.۲. شبکه شعور کیهانی

۲.۲. انرژی کیهانی

۳.۲. اکولوژی کیهانی

۴.۲. تشعشع ماده و انرژی

۱.۴.۲. تشعشع شعوری

۲.۴.۲. تشعشع فیزیکال

۵.۲. چاکرا (مرکز انرژی)

۳. افراد کلیدی
- ۱.۳. طاهری، محمدعلی
۴. دیدگاه‌های فلسفی
- ۱.۴. انسان‌شناسی
- ۱.۱.۴. انسان‌شناسی طاهری
- ۲.۴. هستی‌شناسی
- ۱.۲.۴. هستی‌شناسی طاهری
۵. مفاهیم مرتبط
- ۱.۵. اعتمادسازی
- ۲.۵. حجاب
- ۳.۵. شبکه مثبت و منفی
- ۴.۵. فیض الهی
- ۵.۵. قانون ایاک نستعین
- ۶.۵. قانون بازتاب
- ۷.۵. عمل‌گرایی
- ۸.۵. منافع اقتصادی
۶. مقایسه با دیگر مفاهیم
- ۱.۶. عرفان سنتی
- ۲.۶. عرفان عملی
- ۳.۶. عرفان نظری
۷. جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی
- ۱.۷. نوگرایی
- ۲.۷. متولیان دین
- ۳.۷. تبلیغ مفاهیم دینی

این ساختار سلسله‌مراتبی، ارتباطات پیچیده میان مفاهیم را به‌شکلی منسجم نمایش

می‌دهد. برای درک بهتر این روابط و زیرمجموعه‌های آنها، می‌توان از نرم‌افزارهای نقشه ذهنی یا ابزارهای ترسیم نمودار بهره گرفت و یک نمایش بصری ایجاد کرد. با این حال، باید توجه داشت که شناسایی اولیه این اصطلاحات توسط هوش مصنوعی انجام شده است. برای اطمینان از دقت و کیفیت نهایی، ضروری است پژوهشگرده مدیریت اطلاعات و مدارک اسلامی، این یافته‌ها را براساس استانداردهای تخصصی خود ارزیابی کرده و با بهره‌گیری از تخصص و قضاوت انسانی، فرآیند نهایی مدیریت و تأیید این اصطلاحات را انجام دهد. این رویکرد ترکیبی از هوش مصنوعی و تخصص انسانی، می‌تواند به ایجاد یک ساختار مفهومی دقیق و قابل اعتماد منجر شود.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که رویکرد نمایه‌سازی تحلیلی موضوعی با تمرکز بر ارتباط‌سنجی درون‌متنی و استفاده از هوش مصنوعی، علی‌رغم برخی اشکالات، هوش مصنوعی توانسته به خوبی ارتباط‌سنجی میان‌نمایه‌ها را انجام دهد و به‌طور قابل توجهی کیفیت و کارآیی مدیریت اطلاعات در حوزه علوم انسانی-اسلامی را بهبود بخشد. روشن است که اتکا صد درصد به هوش مصنوعی اشتباه است و باید به‌عنوان دستیار پژوهش بدان نگریست و به‌طور اصولی برخی محورها را بدون بررسی متن و تنها با اتکا به نمایه نمی‌توان به‌درستی تشخیص داد و مثل هر مورد دیگر، اتقان کار و اطمینان از نتایج به دست آمده، اقتضائات دیگری از جمله مراجعه و بررسی متن را دارد.

۱. ارتباط‌سنجی میان‌نمایه‌ها؛ این رویکرد امکان درک عمیق‌تر ارتباطات معنایی میان موضوعات گوناگون انسانی-اسلامی را فراهم می‌کند. این امر می‌تواند به پژوهشگران در کشف روابط پنهان میان موضوعات کمک کرده و زمینه‌های جدیدی برای تحقیقات بین‌رشته‌ای ایجاد کند.

۲. روش‌های نوین دسته‌بندی نمایه‌ها: توسعه این روش‌ها امکان سازماندهی پویاتر و انعطاف‌پذیرتر اطلاعات را فراهم می‌کند. این امر می‌تواند پاسخگویی بهتر به نیازهای متغیر کاربران را تضمین کند و بازیابی اطلاعات را تسهیل نماید.

۳. تبیین روابط سلسله مراتبی اصطلاحات؛ این یافته به ایجاد ساختاری منسجم‌تر در سازماندهی مفاهیم انسانی - اسلامی کمک می‌کند. درک بهتر روابط میان اصطلاحات می‌تواند به بهبود دقت نمایه‌سازی و در نتیجه، بازیابی اطلاعات منجر شود.

استفاده از هوش مصنوعی در این فرآیند، امکان پردازش حجم عظیمی از اطلاعات و کشف الگوهای پیچیده را فراهم می‌کند که با روش‌های سنتی امکان‌پذیر نبود. این رویکرد همچنین می‌تواند به روزآمدسازی مداوم و خودکار سیستم نمایه‌سازی کمک کند.

با این حال، پیاده‌سازی این یافته‌ها با چالش‌هایی نیز روبرو است. نیاز به آموزش نمایه‌سازان، تغییر در فرآیندهای موجود و احتمالاً نیاز به سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های فناوری اطلاعات از جمله این چالش‌ها هستند؛ همچنین باید توجه داشت که استفاده از هوش مصنوعی در این حوزه نیازمند نظارت و ارزیابی مداوم توسط متخصصان علوم اسلامی است تا از دقت و صحت نتایج اطمینان حاصل شود.

این پژوهش راه را برای تحقیقات بیشتر در زمینه بهبود مدیریت اطلاعات در علوم انسانی - اسلامی هموار می‌کند. پیشنهاد می‌شود در مطالعات پیشه‌رو، اثربخشی این روش‌های جدید در عمل مورد ارزیابی قرار گیرد و راهکارهای عملی برای پیاده‌سازی گسترده آنها در مراکز پژوهشی و کتابخانه‌های تخصصی انسانی - اسلامی عرضه شود؛ همچنین بررسی امکان توسعه این رویکرد به ارتباط‌سنجی بین‌متنی می‌تواند افق‌های جدیدی را در این حوزه بگشاید.

محدودیت‌ها و چشم‌اندازهای آینده پژوهش

این مطالعه با تمرکز بر تحلیل روابط درون‌متنی بخشی از نمایه‌های یک اثر منفرد، گامی مهم در درک ساختار داخلی متون مورد بررسی برداشته است. اگرچه این رویکرد امکان بررسی عمیق و دقیق را فراهم می‌آورد، اما محدودیت‌هایی نیز دارد. گسترش دامنه پژوهش به حجم بیشتری از منابع، شامل کتب، مقالات و پایان‌نامه‌ها، می‌تواند به نتایج جامع‌تر و قابل‌تعمیم‌تری منجر شود و درک گسترده‌تری از ارتباطات در حوزه مورد مطالعه نشان دهد.

ارتباط‌سنجی بین متنی، به‌عنوان گام بعدی در این مسیر پژوهشی، چالش‌های قابل توجهی را پیش رو دارد. این رویکرد که به کشف پیوندهای مفهومی و معنایی میان نمایه‌های آثار گوناگون می‌پردازد، نیازمند منابع گسترده، زمان کافی و توسعه الگوریتم‌های پیشرفته در حوزه پردازش زبان طبیعی و هوش مصنوعی است. به‌دلیل این پیچیدگی‌ها و محدودیت‌های موجود، این جنبه از پژوهش در مطالعه حاضر مورد بررسی قرار نگرفته است.

با این‌وجود اهمیت و پتانسیل ارتباط‌سنجی بین متنی در ارتقای فهم ما از متون مورد نظر و کشف ارتباطات پنهان میان مفاهیم و اندیشه‌های موجود انکارناپذیر است. این رویکرد می‌تواند به‌عنوان یک هدف بلندمدت، افق‌های جدیدی را در حوزه مطالعات مربوطه بگشاید. تحقق این هدف مستلزم توسعه الگوریتم‌های هوش مصنوعی اختصاصی برای پردازش متون است که ویژگی‌های خاص زبان‌های عربی و فارسی را در نظر بگیرد. افزون‌بر این، ایجاد یک پلتفرم یکپارچه برای نمایه‌سازی و بازیابی اطلاعات با استفاده از فناوری‌های نوین، از ضروریات پیشبرد این حوزه پژوهشی به‌شمار می‌رود.

فهرست منابع

۱. پایگاه مدیریت اطلاعات (۱۴۰۳/ خرداد). <https://thesaurus.isca.ac.ir>.
۲. فاگمن، رابرت. (۱۳۸۹). تحلیل موضوعی و نمایه‌سازی؛ مبانی نظری و توصیه‌های عملی (مترجم: علی مزینانی). تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
۳. کاظم پور، زهرا؛ اشرفی ریزی، حسن. (۱۳۸۸). فرایند نمایه‌سازی و رویکردهای آن در سازماندهی اطلاعات. فصلنامه کتاب، ۲۰(۳)، صص ۹۴-۷۹.
۴. کلیوند، دونالد بی؛ کلیوند، آنادی. (۱۳۹۱). درآمدی بر نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی (سیدمهدی حسینی، مترجم). تهران: چاپار.
۵. لنکستر، فردریک. (۱۳۸۱). نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی، مبانی نظری و عملی (مترجم: عباس گیلوری). تهران: چاپار.
۶. متقی نژاد، مرتضی. (۱۳۹۹). طرحی نو در نمایه‌سازی علوم اسلامی. مدیریت دانش اسلامی، ۲(۱)، صص ۱۴۵-۱۲۳.
۷. نوروزی، علیرضا. (۱۳۹۳). نمایه‌سازی کتاب (چاپ دوم). تهران: چاپار.
۸. واردی، سیدتقی. (۱۳۹۴). سازماندهی محتوایی علوم اسلامی از طریق نمایه‌سازی موضوعی به روش ترکیبی. مدیریت دانش اسلامی، ۱(پیش شماره)، صص ۹۸-۷۵.
۹. واردی، سیدتقی. (۱۳۹۷). علل ترجیح نمایه‌ موضوعی با رویکرد ترکیبی در بازنمایی موضوعات فقهی. مجله فقه، ۲۵(۳)، صص ۱۳۸-۱۱۵.
۱۰. واردی، سیدتقی. (۱۴۰۲). پژوهشی در بازنمایی اطلاعات علوم اسلامی؛ اصول، روش‌ها و رویکردها. قم: بوستان کتاب.
۱۱. ولایتی، خالد؛ نوروزی، علیرضا. (۱۳۹۷). نمایه‌سازی موضوعی؛ نمایه‌سازی مفهومی. تهران: چاپار.

۱۲. یعقوب نژاد، محمدهادی. (۱۳۷۵). درآمدی بر مبانی اصطلاح‌نامه علوم اسلامی. قم: بوستان کتاب.

13. Anthropic. (2024). Claude (Version Pro 3.5 Sonnet). Retrieved June 30, 2024, from <https://claude.ai/>

14. OpenAI. (2024). ChatGPT (Version 4). Retrieved June 30, 2024, from <https://chatgpt.com/>

15. Russell, S., & Norvig, P. (2021a). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed., pp. 19-20). Pearson.

16. Russell, S., & Norvig, P. (2021b). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed., p. 1035). Pearson.

17. Russell, S., & Norvig, P. (2021c). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*

References

1. Anthropic. (2024). Claude (Version Pro 3.5 Sonnet). Retrieved June 30, 2024, from <https://claude.ai/>
2. Cleveland, D. B., & Cleveland, A. (2012). An introduction to indexing and abstracting (S. M. Hosseini, Trans.). Tehran: Chapar. [In Persian]
3. Faugman, R. (2010). Subject analysis and indexing: Theoretical foundations and practical recommendations (A. Mazinani, Trans.). Tehran: National Library and Archives of the Islamic Republic of Iran. [In Persian]
4. Information Management Center. (June 2024). [Online database]. Retrieved from <https://thesaurus.isca.ac.ir>
5. Kazempour, Z., & Ashrafi Rizi, H. (2009). The indexing process and its approaches in information organization. *Ketab*, 20(3), 79-94. [In Persian]
6. Lancaster, F. (2002). Indexing and abstracting: Theoretical and practical foundations (A. Gilvari, Trans.). Tehran: Chapar. [In Persian]
7. Motaghi Nejad, M. (2020). A new approach to indexing Islamic sciences. *Islamic Knowledge Management*, 2(1), 123-145. [In Persian]
8. Norouzi, A. (2014). *Book indexing* (2nd ed.). Tehran: Chapar. [In Persian]
9. OpenAI. (2024). ChatGPT (Version 4). Retrieved June 30, 2024, from <https://chatgpt.com/>
10. Russell, S., & Norvig, P. (2021a). *Artificial intelligence: A modern approach* (4th ed., pp. 19-20). Pearson.
11. Russell, S., & Norvig, P. (2021b). *Artificial intelligence: A modern approach* (4th ed., p. 1035). Pearson.
12. Russell, S., & Norvig, P. (2021c). *Artificial intelligence: A modern approach* (4th ed.). Pearson.
13. Varedi, S. T. (2015). The content organization of Islamic sciences through subject indexing using a hybrid approach. *Islamic Knowledge Management*, 1, 75-98. [In Persian]

14. Varedi, S. T. (2018). Reasons for preferring subject indexing with a hybrid approach in representing jurisprudential topics. *Journal of Fiqh*, 25(3), 115-138. [In Persian]
15. Varedi, S. T. (2023). A study on information representation in Islamic sciences: Principles, methods, and approaches. Qom: Bustan-e-Ketab. [In Persian]
16. Velayati, Kh., & Norouzi, A. (2018). Subject indexing: Conceptual indexing. Tehran: Chapar. [In Persian]
17. Yaghoub Nejad, M. H. (1996). An introduction to the foundations of the Islamic sciences thesaurus. Qom: Bustan-e-Ketab. [In Persian]